

НАРЕДБА № 3 ОТ 7 ЯНУАРИ 2010 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "ОРГАНИЗАТОР ПО ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ПРИСТАНИЩАТА И ФЛОТА"

В сила от 09.02.2010 г.

Издадена от Министерството на образованието, младежта и науката

Обн. ДВ. бр.11 от 9 Февруари 2010г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 840060 "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" от област на образование "Транспорт" и професионално направление "Транспортни услуги" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 840060 "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация за специалност 8400601 "Експлоатация на пристанищата и флота".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието, младежта и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията 840060 "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните

предмети/модули.

Чл. 5. С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Заклучителни разпоредби

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота"

Професионално направление:		
840	Транспортни услуги	
Наименование на професията:		
840060	Организатор по експлоатация на пристанищата и флота	
Специалност:		Степен на професионална квалификация
8400601	Експлоатация на пристанищата и флота	Трета

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г.; изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 08.01.2004 г.; Заповед № РД 09-34 от 22.01.2004 г.; Заповед № РД-09-255 от 09.04.2004 г.; Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г.; Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г.; Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г.; Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г.; Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г.; Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г.) входящото минимално образователно равнище за ученици е завършен седми клас или завършено основно образование.

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е завършено основно образование.

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че професията "Експлоатация на пристанищата и флота", по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции

Основните характеристики на профила на професията са представени в табл. 1.

Таблица 1

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
Специалност 8400601 "Експлоатация на пристанищата и флота"				
1. Организира претоварната дейност в пристанището. 1.1. Експлоатация на търговския и пътническият флот.	кораби, автомобили, вагони; типови технологични карти; пристанищни и корабни документи; договор за услуги; Кодекс на търговското корабоплаване; Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България; Наредба № 7 от 23 май 2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизане на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега (ДВ, бр.	видове кораби по различни класификационни признаци; техничко-експлоатационни характеристики на корабите; теория и устройство на кораба; видове корабни товарни устройства; видове жп вагони, автомобили и технико-експлоатационните им характеристики; техничко-икономически характеристики на различните видове	свободно прилагане на терминологията, свързана с технико-експлоатационните характеристики на корабите; с устройството на кораба, видовете корабни товарни устройства, жп вагоните, автомобилите и техникоексплоатационните им характеристики; работа с типови технологични карти; правилен подбор на транспортни средства; изпълнение на задачите в технологична последователност; разчитане на товарен план и	дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол

	55 от 2001 г.), Наредба № 9 от 29.07.2005 г. за изискванията за експлоатационна годност на пристанищата, издадена от министъра на транспорта и съобщенията (ДВ, бр. 65 от 2005 г.)	транспорт	технологични карти; подбор на членовете на екипа съгласно технологичната карта; разпределяне на работата и управление на екипа; вземане на решения	
1.2. Работи с различни видове договори при обработката на товари.	договори за морски превоз на пътници и товари и договори за обработка на товари в пристанището; Кодекс на търговското корабоплаване	договори за морски превоз; договори за обработка на товари в пристанището	работа с договорите за морски превоз на пътници и товари и договорите за обработка на товари в пристанището	дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, укзания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол
1.3. Използва подемно-транспортна техника в претоварната дейност.	подемно-транспортна техника; товарозахватни приспособления; инвентар; Наредба № 9 от 29.07.2005 г. за изискванията за експлоатационна годност на пристанищата, издадена от министъра на транспорта и съобщенията	общо устройство, видове товароподемна техника; технико-експлоатационни характеристики; видове и приложение на универсалните и специализираните товарозахватни приспособления и	правилен подбор на товароподемни машини и товарозахватни приспособления и инвентар	дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне

		инвентар; кейова и тилова механизация		с критични ситуации; самоконтрол
1.4. Стифира товари при спазване на изискванията за съхранение.	стоки в различни опаковки, пригодени за превоз по море; справочник за товарите, превозвани по море; правилник за експлоатация на пристанище	видове опаковка и маркировка на товарите и техните характеристики; видове и начини за товаро-разтоварни операции в зависимост от вида на товара и възможностите на пристанището; видове технологии за обработка на товари; класификация на товарите по различни признаци; физико-химични свойства на товарите; стифиране, съхранение и превоз на товарите; номенклатура, относително тегло и правила за опазване на товарите	използване на терминологията, свързана с опаковката, маркировката и опазването на товарите; разпознаване и разчитане на маркировката в зависимост от спецификата на товарите; правилно стифиране на товарите и спазване на условията за съхранението им	дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол
1.5. Използва счетоводни и транспортни документи	нормативни документи, уреждащи взаимоотноше-нията, възникващи при транспортиране на товарите:	нормативни документи, съпътстващи осъществяването на	работа със счетоводни и транспортни документи, свързани с превоза на	дисциплинираност (готовност за точно и прецизно

<p>Кодекс на търговското корабоплаване; Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България; Наредба № 7 от 23 май 2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизане на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега; (Наредба № 9 от 29.07.2005 г. за изискванията за експлоатационна годност на пристанищата, издадена от министъра на транспорта и съобщенията; Наредба № 16 от 20.06.2006 г. за обработка и превоз на опасни товари по море и по вътрешни водни пътища, издадена от министъра на транспорта, в сила от 30.06.2006 г. (ДВ, бр. 53 от 2006 г.); пристанищни, корабни и други документи, свързани с превоза на товари; Наредба № 5 от 01.09.2004 г. за корабните документи, издадена от министъра на транспорта и съобщенията (ДВ, бр. 88 от 2004 г.); наредби и правилници, свързани с</p>	<p>превоз на товари: кодекс на търговското корабоплаване; Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България; Наредба № 7 от 23.05.2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизане на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега; пристанищни документи и други документи, свързани с превоза на товари: Наредба № 5 от 01.09.2004г. за корабните документи (ДВ, бр. 88 от 2004 г.); видове и същност на корабните и транспортните документи; видове и приложение на документите,</p>	<p>товари по море: Кодекс на търговското корабоплаване; Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България; Наредба № 7 от 23.05.2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизане на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега</p>	<p>спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол</p>
---	---	--	--

организацията на работата на пристанищата, включително: Правилник за съгласуване на работата в пристанищата, Правилник за складово-експедиционната дейност, обичаи на пристанището (задължителни предписания на капитана на пристанището) и др.; основни счетоводни документи, използвани в пристанищата: Закон за корпоративното подоходно облагане; Закон за митниците, приемно-предавателна разписка, протокол за брак; документация, използвана в предоставянето на пристанищни услуги при извършване на товаро-разтоварни, складови и други дейности по обслужване на товародателите и превозвачите в пристанищата: нареждания за разтоварване/товарене/експедиция /контейнеризация/деконтейнеризация/палетизация/депалетизация и др., генерален акт, акт-известие, приемен акт (складова разписка), талиманска разписка, отчетно писмо (приемно-предавателен протокол), експедиционна бележка,

съпътстващи товара по време на превоз

	приемно-предавателен протокол/констативен акт за контейнери, констативен протокол, сметка за времето (тайм-шит) и др.			
1.6. Безопасно извършва претоварната дейност в пристанището.	лични предпазни средства и облекло, съобразено със спецификата на товара, който ще се обработва; пристанищна територия и акватория; план за развитие на пристанището; Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България; Наредба № 7 от 23.05.2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизане на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега; Наредба № 9 от 29.07.2005 г. за изискванията за експлоатационна годност на пристанищата, издадена от министъра на транспорта и съобщенията; Наредба № 39 от 21.12.2005 г. за обхвата и съдържанието на	здравословни и безопасни условия на труд при работа с товари в зависимост от спецификата им; видове и приложение на предпазните средства; правила за здравословни и безопасни условия на труд при претоварни дейности и в зависимост от вида на обработвания товар; видове и устройство на пристанищата; естествен режим, разположение на кейовете и тяхното предназначение; елементи на акватория, територия и развитие на пристанищата; генерален план на пристанище; изграждане,	безопасна работа в районите на обработка на товарите; подбиране на предпазните средства в зависимост от спецификата на товара; оценяване на риска за здравето на работещите и безопасността по време на работния процес; контролиране на използването на работното оборудване по предназначение при условията, за които е предвидено; осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в пристанището при извършване на претоварните дейности; правилно ориентиране на територията и акваторията на пристанището в	дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол

<p>генералните планове за развитие на пристанищата за обществен транспорт с национално значение, издадена от министъра на транспорта и министъра на регионалното развитие и благоустройството (ДВ, бр. 6 от 2006 г.);</p> <p>Наредба № 16 от 20 юни 2006 г. за обработка и превоз на опасни товари по море и по вътрешни водни пътища, издадена от министъра на транспорта, в сила от 30.06.2006 г.;</p> <p>Наредба № 18 от 03.12.2004 г. за регистрация на пристанищните оператори в Република България (ДВ, бр. 109 от 2004 г.);</p> <p>Наредба № 19 от 09.12.2004 г. за регистрация на пристанищата на Република България (ДВ, бр. 111 от 2004 г.);</p> <p>Наредба № 919 от 08.12.2000 г. за събиране на статистическа информация за дейността на пристанищните оператори и собствениците на пристанища и пристанищни съоръжения в Република България (ДВ, бр. 106 от 2000 г.);</p> <p>Наредба № 15 от 28.09.2004 г. за предаване и приемане на отпадъци - резултат от корабоплавателната дейност, и на остатъци от корабни</p>	<p>техничко-експлоатационни характеристики на оградните съоръжения, кейови и рейдови места, подходящи канали</p>	<p>зависимост от естествения режим на крайбрежието; разпределение на районите и зоните на територията; вземане на решения в сходни и нови ситуации във връзка с промени в организацията по обработката на товари</p>	
--	--	--	--

	<p>товари (ДВ, бр. 94 от 2004 г.); Наредба № 12 от 30.12.2005 г. за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при извършване на товаро-разтоварни работи (ДВ, бр. 11 от 2006 г.); Правилник за безопасността на труда в пристанищата (В - 05-03-02 от 1979 г. (бюлетин на Министерството на транспорта)</p>			
<p>2. Обработка данни, съгласува и проследява движението на товара при транспортиране с различните транспортни средства; ръководи, координира и контролира пътнико- и товаропотоците в пристанищата.</p>	<p>компютър; Правилник за експлоатация на пристанища; договори за превоз на пътници и товари, договор за услуги, договор за експлоатация на индустриален жп клон; графици за движението на влаковете; документи, свързани с приемането и предаването на товари; документи, свързани с обработката на кораба; документи, свързани с експедицията на товари с камиони и вагони,</p>	<p>видовете софтуер, използван при обработката и транспортирането на товари; организация на работата в пристанището; съставяне и обработване на пристанищни документи; ред и условия за сключване на договори (между пристанище и клиенти, чартъри);</p>	<p>създава справки, отчети, попълва формуляри, включително и с компютър; планиране на дейностите по транспортиране на товари; управление на екипа; сключване на договори с клиенти на пристанището; разпределяне и координиране на работата; изготвяне на графици и заявки, обмен на информация и съгласуване на действията;</p>	<p>дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол</p>

	<p>Кодекс на търговското корабоплаване; Наредба № 7 от 23 май 2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизване на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега</p>	<p>дейности на пристанището; технологии за обработка в зависимост от вида на товара и наличната механизация; взаимоотношения между пристанище и жп гара във връзка с вагонната работа (права, задължения, неустойки); форма и съдържание на нормативните документи, свързани с претоварната дейност; съдържание на нормативните документи, свързани с претоварната дейност</p>	<p>изготвяне на документация, свързана с транспортирането и обработката на товарите; изчисляване престоя на транспортните средства; обработка на резултатите от дейността; отчитане на дейностите; спазване изискванията на нормативните, ведомствените и счетоводните документи при превоз на пътници и товари; изпълнение на условията на договорите.</p>	
<p>3. Експедиране на товари.</p>	<p>жп вагони; автомобили, кораби; транспортна опаковка и маркировка на товарите, търговско-транспортни документи; Правилник за експлоатация на пристанище; Наредба № 7 от 23.05.2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизване на брега на екипажа, на</p>	<p>видове и технико-експлоатационни характеристики на товарните превозни средства; начин и ред за експедиция; документооборот при експедиция; изисквания към тарата; номенклатура и тегло на товарите; търговски транспортни</p>	<p>свободно прилагане на терминологията, свързана с експлоатацията на превозните средства и товарите; приемане, проверяване, заверяване с подпис и печат и завеждане на документи по експедицията на вносните товари</p>	<p>дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол</p>

	пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега	документи, изисквани за превоз на товари		
4. Приемане, стифиране, съхранение и опазване на товарите.	маркировка и опаковка на товарите; складове; складова механизация; складова документация; Правилник за експлоатация на пристанище; Наредба № 7 от 23.05.2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизване на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега; Наредба № 9 от 29.07.2005 г. за изискванията за експлоатационна годност на пристанищата, издадена от министъра на транспорта и съобщенията; Наредба № 16 от 20.06.2006 г. за обработка и превоз на опасни товари по море и по вътрешни водни пътища, издадена от министъра на транспорта; Наредба № 53 от 02.07. 2004 г. за условията и реда за постигане на сигурността на корабите в пристанищата (ISPS Code) (ДВ, бр. 72 от 2004 г.);	видове маркировка и приложението ѝ; правила за опазване на товарите; видове складове по различни признаци и техните технико-експлоатационни характеристики; изисквания към товарите при приемане, стифиране и съхранение; изисквания към складовете - технически и противопожарни; методи за складиране на товари; условия за съхранение на товарите; складово пристанищно стопанство; видове и приложение на складовите подемно-транспортни машини; организация на стоково-материалната отчетност; здравословни и	приемане на товара при спазване на правилата и изискванията за прием, стифиране, съхранение и опазване на товарите; изготвяне на складови документи; правилен подбор на складовите подемно-транспортни машини в зависимост от вида на товара и наличната механизация; спазване на правилата за безопасност при работа в складови помещения	дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол

	Правилник за безопасността на труда в пристанищата (Б - 05.03.2002 г.)	безопасни условия на труд в складовете в зависимост от вида на товара		
5. Транспортно-спедиторско обслужване на товари.	<p>договори;</p> <p>кореспонденция;</p> <p>документация във връзка с товарите;</p> <p>Правилник за експлоатация на пристанище;</p> <p>Наредба № 7 от 23 май 2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизване на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега</p>	<p>действащо</p> <p>законодателство относно транспортирането на товари в международно съобщение;</p> <p>митнически изисквания за товарите;</p> <p>нормативни изисквания по транспортиране на товарите;</p> <p>основни документи при транспортиране и спедиция на товарите;</p> <p>логистични транспортни схеми;</p> <p>мултимодални превози;</p> <p>международни транспортни коридори;</p> <p>приемане и предаване на товарите;</p> <p>транспортни клаузи</p>	<p>работа с нормативни,</p> <p>транспортни документи и типови технологични карти;</p> <p>координиране дейностите по транспортно-спедиторското обслужване на товарите;</p> <p>спазване изискванията на договорите и транспортните клаузи, заложи в тях</p>	<p>дисциплинираност</p> <p>(готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания);</p> <p>отговорност;</p> <p>умения за справяне с критични ситуации;</p> <p>самоконтрол</p>
6. Агентиране на морски кораби.	<p>нормативни документи, свързани с обслужването на кораба в пристанището;</p> <p>корабна копреспонденция;</p>	<p>видове агенти;</p> <p>задължения на агентите;</p> <p>нормативни документи, свързани с обслужването</p>	<p>намиране на информация в интернет за действащото в страната законодателство, свързано с превоз на</p>	<p>дисциплинираност</p> <p>(готовност за точно и прецизно спазване на</p>

	<p>компютър и интернет среда; Кодекс на търговското корабоплаване; Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България; Наредба № 7 от 23.05.2001 г. за реда за посещение, маневриране и престой на корабите в пристанищата и рейдовете, за товарене и разтоварване, за качване на кораба и слизане на брега на екипажа, на пътниците или други лица, както и за връзка на кораба с брега.</p>	<p>на корабите в пристанището; устройство на кораба; документи, свързани с обслужването на корабите и товарите</p>	<p>товари по море; спазване на изискванията за превоз на товари по море; изготвяне на транспортни документи; организиране на входящ и изходящ контрол, престой на кораба в пристанището; свободна комуникация на английски език при комплексното обслужване на кораба</p>	<p>инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол</p>
7. Корабен брокераж.	<p>Кодекс на търговското корабоплаване; нормативни документи, свързани с корабното посредничество; интернет среда; компютър</p>	<p>същност на корабното посредничество (покупко-продажба, предлагане и наемане на кораби); нормативни документи, свързани с корабното посредничество; кодекс на търговското корабоплаване; международни фрахтови пазари</p>	<p>свободна комуникация на английски език с доверителите и клиентите при осъществяване на преговори и сключване на сделки; размяна на оферти и контраоферти;</p>	<p>дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); отговорност; умения за справяне с критични ситуации; самоконтрол</p>

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Пристанищата в Република България са основна част от единната транспортна система на страната. Те изпълняват редица основни задачи: обслужване на преминаващия поток от пътници и товари, извършване на товаро-разтоварни работи, складиране, приемане, съхранение и експедиция на товарите, контрол за своевременна обработка на транспортните съдове край кейовете или в акваторията на пристанището в установените граници и време. Наред с основните дейности пристанищата изпълняват и спомагателни работи. Една от най-важните задачи на пристанищата е създаването на такава организация на работа, при която се увеличава пропускателната им способност. За изпълнение на тези задачи пристанищата и фирмите, свързани с морския транспорт, се нуждаят от подготвени кадри.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД) в Република България, утвърдена със Заповед № 742 от 27.12.2005 г., Заповед № 884 от 07.11.2006 г., Заповед № 969 от 28.12.2007 г. и Заповед № РД-01-1114 от 30.12.2008 г. на министъра на труда и социалната политика - лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота", могат да заемат длъжностите Организатор експедиция/товаро-разтоварна и спедиторска дейност 4131-2012; Организатор производствено планиране и координация 4132-2001; Спедиционен посредник 4131-2020; Стифадор 4131-2021; Стоковед 4131-2022; Талиман 4131-2023; Агент експедиция на товари 3422-3001; Организатор пътнически транспорт 3414-3002; Корабен агент 3422-3003; Помощник брокер 3432-3002, както и други длъжности, включени при актуализиране на НКПД.

Придобилите професионална квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" - трета степен на професионална квалификация, могат да работят като управител складово стопанство, диспечер транспортно средство, инспектор транспортна служба, ръководител на производствени и оперативни звена в транспорта, складово стопанство и далекосъобщенията, управител транспорт.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

Лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота", могат да повишат квалификацията си на работното място и чрез включване в различни форми за актуализиране, разширяване или надграждане на придобитата квалификация.

3. Цели на обучението

Основната цел на обучението по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" е обучаваните да усвоят знания и умения за организиране, контрол и ръководене на обработката и обслужването на кораби и за всички дейности, съпътстващи организацията на водния транспорт.

3.1. Цели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- работи с оборудването и офис техниката в съответствие с основните правила за безопасна работа, не замърсява с работата си околната среда;
- познава стопанското устройство на страната, разбира съществуващите икономически отношения, процеси и явления; прави изводи за факторите, които ги пораждат;
- търси правата си и спазва задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда и в изпълнение на сключения от него трудов договор;

- участва при разпределяне на задачите между членовете на екипа, съдейства им и търси помощ от тях; отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;

- разбира своята роля в дейността на фирмата (корабоплавателна компания, пристанище, агентийски, спедиторски, менингови и други фирми), предприятието или институцията, старее се да повишава квалификацията си;

- осъществява комуникация с клиенти и колеги на различни равнища, като познава управленската структура на фирмата (корабоплавателна компания, пристанище, агентийски, спедиторски, менингови и други фирми);

- умее да попълва бланки, изготвя справки, съставя протоколи и др.;

- намира и съхранява информация в компютъра; създава документ, графика и таблица, намира информация в INTERNET, ползва електронна поща и др.;

- осъществява свободна комуникация на английски и руски език с клиентите на фирмата (корабоплавателна компания, пристанище, агентийски, спедиторски, менингови и други фирми).

3.2. Цели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление "Транспортни услуги"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- разчита техническа документация и при необходимост работи с правна литература в зависимост от спецификата на работата;

- изработва и попълва отчети, доклади, документи, заявки, CV и др.;

- упражнява здравословно и безопасно професията и опазва околната среда;

- прилага трудовоправни знания и умения;

- работи в екип, осъществява връзки с клиенти, адаптира се към социалната среда;

- работи с компютър и интернет среда;

- владее писмено и говоримо английски език.

3.3. Цели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- осъзнава определящата роля на товара (товаропотока) спрямо пристанищата и транспорта;

- съхранява, опазва и развива околната среда;

- обслужва корабите и експлоатира пристанищата в съответствие с конвенцията MARPOL и Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България и други нормативни документи;

- умее да открива, оценява, решава и прогнозира проблеми, възникнали по време на обслужването и претоварването на корабите и товарите в пристанищата;

- разбира важността на проблема безопасна работа, опазване на човешкия живот и околната среда;

- решава проблеми, свързани с предотвратяване на критични ситуации, във връзка с обслужването на корабите;

- съхранява правилно материалните ресурси, контролно-проверовъчната литература, контролно-измервателната апаратура и др.;

- води диалог и осъществява връзка с кораби и брегови служби;

- разработва и прилага технологична последователност при обработване на

товарите;

- познава основните и спомагателните дейности по обслужване на транспортни средства и товари;
- планира, организира и участва в изпълнението на текущите задачи и решава възникнали проблеми, свързани с осъществяване на трудовата дейност;
- използва термини и определения, свързани с експлоатацията на пристанищата и флота на английски и български език;
- опазва околната среда при извършване на претоварни дейности и складиране на товарите;
- познава основните принципи за класификация и техникоексплоатационните характеристики на корабите;
- познава основните принципи за класификация на товарите;
- познава организацията на морските превози и видовете договори, използвани в морската практика;
- познава основните превозни документи, свързани с различните товари и организации на плаване;
- познава и работи с типови технологични карти, начините за обработка на корабите в пристанищата в зависимост от варианта на работа, наличната механизация и вида на товара;
- познава технико-икономическите характеристики на различните видове транспорт;
- познава физико-химичните свойства на товарите, опаковката и маркировката им;
- познава, изготвя и проверява документи, свързани с обслужването на корабите в пристанището;
- прилага изискванията за приемане, стифиране и съхранение на товарите в склад и по време на превоз;
- познава, изготвя и проверява документи, свързани с приемането и съхранението на товари в складовете на пристанищата;
- координира дейностите по транспортно-спедиторското обслужване на товарите;
- търси и използва информация в нормативни документи и спазва посочените в тях изисквания.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота".

Съдържанието на обучението по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" - трета степен на професионална квалификация, е представено в табл. 2.

Таблица 2

Съдържание на обучението	
Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Работи с оборудването и офис	здравословни и безопасни условия на

техниката при спазване на основните правила за безопасна работа и опазване на околната среда.	труд; Кодекс на труда; охрана на труда; екология, опазване и развиване на околната среда; пожарна и аварийна безопасност
2. Осъществява ефективна търговска експлоатация на пристанищата и флота. Прилага основните икономически закони в сферата на водния транспорт.	обща теория на пазарното стопанство - същност на общата теория; пазар и пазарни механизми; измерители в икономиката; международна търговия и интеграционни общности; бизнес комуникации и общуване; бизнес етикет и бизнес етика; основи на предприемаческата дейност; основи на дребния бизнес - изграждане и развитие на малки и средни предприятия; стартиране на бизнес; разработване на бизнес план; основни характеристики на развитие и външна среда на мениджмънта; планиране; организиране, ръководство, контрол, специфични характеристики на управлението на малки и средни предприятия
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление "Транспортни услуги"	
1. Изпълнява дейностите по обслужване на кораба, като осъществява комуникация на български и на английски език.	чуждоезикова подготовка; терминология на български и английски език
2. Работи с техническа документация.	принципи и задачи на стандартизацията; правила за оформяне и оразмеряване на чертежите по БДС, ISO; видове проектиране, изгледи, разреза и сечения; изобразяване и оразмеряване на съединения на детайли и механични предавки; видове и съдържание на конструктивните документи
3. Прилага компютърна техника и информационни технологии при изпълнение на професионалните задължения.	информационни системи в транспорта
Специфична за професията 840060 "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" задължителна професионална подготовка	
Специалност 8400601 "Експлоатация на пристанищата и флота"	

<p>1. Приема, стифира, съхранява и осигурява експедиция на товари.</p>	<p>класификация на товарите по различни признаци и физико-химични свойства; класификация на складовете по различни признаци; методи на складиране; изисквания за складиране и съхраняване на товари; организация на стоково-материалната отчетност; транспортно-експедиторски работи в пристанищата</p>
<p>2. Организира претоварната дейност на транспортните средства.</p>	<p>устройство на морските пристанища; устройство на кораба; видове и техникоексплоатационни характеристики на транспортните средства; икономическа и техническа експлоатация на пристанищата и флота; организиране на обработката на кораби в пристанищата; технологии на товаро-разтоварните работи; експлоатация на железопътния и автомобилния транспорт в пристанищата; оперативна работа в пристанищата; търговски операции в пристанищата; корабни товарни устройства; пристанищна и складова механизация</p>
<p>3. Обработва данни и съгласува товари.</p>	<p>информационни технологии в транспорта - работа с програми, използвани в предприятията, свързани с водния транспорт; използване на WORD и EXCEL; основни понятия от търговското и транспортното право. нормативни документи, уреждащи взаимоотношенията във връзка с търговското корабоплаване и контрола върху него; изисквания към корабните и превозните документи, договорите за превоз на товари, пътници и багаж, договорите за наем на кораби, договори за застраховка на пътници и товари, аварии на кораби и други отношения, свързани с корабоплаването и неговата безопасност; норми на българското законодателство относно превоза на пътници и товари;</p>

	права и задължения на страните по договорите за превоз
4. Спедиция на товарите.	същност на спедицията; нормативни изисквания за транспортиране на товари; права и задължения на страните по договора за спедиция на товарите
5. Прилага екологичните изисквания за опазване на морските води.	замърсяване на водите; видове замърсители; начини за почистване; предпазване на морските води от замърсяване; конвенция MARPOL
6. Организира работата на флота.	география на морския транспорт; организация на морските превози; основни превозни документи; управление на движението на флота; икономика на водния транспорт
7. Провежда митническо-транспортни операции.	митническо законодателство и изисквания по товарите; проверка на външнотърговските товари, транспортирани с кораби
8. Агентиращ морските кораби.	агентийски фирми - видове агенти, функции на агентийските фирми; техника на агентирането; права и задължения на страните по договора за агентиране
9. Изготвя счетоводен баланс.	основи на счетоводната отчетност; счетоводно отчитане и счетоводен процес

5. Система за оценяване и удостоверяване

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата за оценяване, издадена от министъра на образованието и науката (обн., ДВ, бр. 37 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм., бр. 46 от 2004 г., бр. 65 от 2005 г., бр. 70 от 2008 г., бр. 11 и 73 от 2009 г.). При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели на обучението.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. За оценяване по теория:

Слаб 2 - Обучаваният не е осмислил основни понятия, не умее да дефинира и не познава основни факти, процеси, закони и зависимости.

Среден 3 - Обучаваният познава основната терминология, свързана с експлоатацията на пристанищата и флота, умее да възпроизвежда усвоените знания.

Добър 4 - Обучаваният разбира и обяснява зависимости, закономерности и принципи в изучаваните процеси, методи и обекти; умее да прилага усвоените знания в познати ситуации.

Много добър 5 - Обучаваният прилага усвоените знания в изменена ситуация; умее да планира изпълнението на поставените задачи; подбира методи за анализ в зависимост

от изследвания обект и условията за провеждане.

Отличен 6 - Обучаваният прилага усвоените знания в нова ситуация, умее да планира и аргументира изпълнението на поставените задачи; подбира и обосновава методите за анализ и контрол в зависимост от изследвания обект и условията за провеждане; оценява и интерпретира резултатите съобразно предварително зададени критерии.

5.1.2. За оценяване по практика:

Слаб 2 - Обучаваният не умее да изпълнява безопасно отделни операции.

Среден 3 - Обучаваният изпълнява поставена практическа задача по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд; прави грешки в работата си.

Добър 4 - Обучаваният изпълнява самостоятелно поставена практическа задача по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд; допуска малки грешки в работата си.

Много добър 5 - Обучаваният изпълнява напълно самостоятелно поставена практическа задача, спазвайки правилата за безопасен труд; обосновава начина и последователността на анализа; открива и анализира незначителни грешки в своята работа.

Отличен 6 - Обучаваният изпълнява напълно самостоятелно поставена практическа задача в непозната ситуация, спазвайки правилата за безопасен труд; съставя план за работа, обосновава начина и последователността на анализа; оценява резултатите и качеството на работата - своята и на всеки член от екипа.

Оценяването се извършва и чрез изпълнение на практически задания с разработени критерии за оценяване.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението му);

- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Инструменти за оценяване - устно изпитване, писмено изпитване, тестове (специализирани по предмети и модули), изпитни практически задания и др., се разработват в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и др. се съобразява с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3. Цели на обучението.

5.2. Оценяване на изхода

Държавните изпитите за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Организатор по търговска експлоатация на железопътния транспорт" са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национална изпитна програма, утвърдена от министъра на образованието и науката в съответствие с ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Организатор по търговска експлоатация на пристанищата и флота".

5.2.1. Изпит по теория - критериите за оценяване са формулирани като обобщение на целите от т. 3. Цели на обучението. Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на целите.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 3.

Таблица 3

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Основни понятия.	Дефинира и обяснява основните понятия, свързани с експлоатацията на пристанищата и флота.	10
2. Класификация.	Класифицира основни понятия, свързани с морския транспорт - товари, пристанища, кораби и др.	25
3. Методи за обработка на кораби.	Описва методите, обяснява технологиите и анализира начините за обработка на кораби; Описва и обяснява документооборота, съпътстващ обработката и транспортирането на товари.	25
4. Технически средства.	Познава и описва техническите средства, свързани с обработката на кораба, обяснява наличната тилова, кейова и трюмна механизация в зависимост от обработвания товар.	25
5. Икономически показатели.	Дефинира и обяснява икономически показатели.	5
6. Организационна структура и управление на стопански субекти.	Описва и обяснява организационни структури и функционални задължения.	5
7. Правила за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	Видове лични предпазни средства. Правила за използване предметите и средствата на труда по безопасен начин. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа; Дефинира предписания за своевременна реакция при възникване на критични ситуации.	5
	Общо	100

5.2.2. Изпит по практика на професията - критериите за оценяване са формулирани като обобщение на целите от т. 3. Цели на обучението. Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на целите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, пожарна и аварийна безопасност и опазване на околната среда.	Спазва правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в пристанищата. Спазва изискванията за пожарна и аварийна безопасност в пристанищата. Спазва изискванията за опазване на околната среда.	10
2. Спазване на технологичната последователност при изпълнение на изпитната задача.	Спазва последователността на дейностите по изпълнение на поставената задача. Правилно подбира необходимите технически средства при изготвяне на технологична карта съобразно технологията на обработка и варианта на работа. Целесъобразно подбира необходимата документация, свързана с обработката на товара и кораба и варианта на работа.	5
3. Техническо изпълнение на поставената задача.	Спазва технологичните изисквания и последователност на операциите съобразно технологичната схема. Прилага допълнителните указания за работа в зависимост от спецификата на поставената задача и здравословните и безопасни условия на труд и в зависимост от вида на товара и прилаганата технология.	45
4. Документално оформяне на поставената задача.	Правилно подбира и подрежда документацията в зависимост от направлението на товара. Целесъобразно подбира, попълва и описва документооборота в зависимост от варианта и направлението на товаропотока.	30
5. Спазване срока за изпълнение на заданието.	Изпълнява заданието в определеното време.	10
	Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършеното професионално образование с придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" се удостоверява с диплома за завършено средно образование и свидетелство за професионална квалификация.

Завършеното професионално обучение с придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

6. Изисквания към материалната база

6.1. Учебни кабинети

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията. Учебно-материалната база трябва да обхваща методически, дидактически, технически и материални средства, необходими за качествено и пълноценно провеждане на основните дейности и процеси, свързани с преподавателската и учебната дейност. Учебните кабинети трябва да отговарят на санитарно-хигиенни норми.

6.1.1. Основно оборудване и обзавеждане - работно място за всеки обучаван (учебна маса, стол, компютърна техника), работно място на обучаващия (учебна маса, стол, компютърна техника), учебна дъска, шкафове, гладка свободна стена за окачване на табла, платно за прожектиране, аудиовизуална техника (диапроектор, шрайбпроектор, мултимедиен проектор, компютър и др.), други средства за обучение и дидактическа техника.

6.1.2. Учебни помагала - чертожни инструменти, карти, издания и сборници с нормативни документи, табла, схеми, макети, мултимедия.

6.2. Учебна база

Обучението по практика на професията се провежда в учебни бази и производствени места. Те се оборудват с помагала и технически средства, необходими за усвояването на компетенции, свързани с експлоатацията на пристанищата и флота. Учебната база трябва да осигурява работни места за всички обучавани, както и работно място за обучаващия.

6.2.1. Основно оборудване и обзавеждане - производствената практика се провежда в специализирани учебни центрове, както и на територията на пристанището, за която са необходими пристанищни и външни за пристанището документи, свързани с обработката и транспортирането на товари и кораби.

6.2.2. Учебни помагала - табла, схеми, макети, морски карти, технологични схеми, технологични карти, документи.

7. Изисквания към обучаващите

Професионалната подготовка по професията "Организатор по експлоатация на пристанищата и флота" се извършва от лица с образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър" по специалности от професионално направление "Транспорт, корабоплаване и авиация" от област на висше образование "Технически науки" и от професионално направление "Икономика" от област на висше образование "Социални, стопански и правни науки" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления (ДВ, бр. 64 от 2002 г.).

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОИ

Апробиране на ДОИ в обучаващите институции по професията.

Текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ.

Ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост и промяна на нормативната база.